

ความฉลาดองค์กรรวมและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน บริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี Holistic Intelligence and Learning Organization Affecting the Development of Quality and Standards of Primary Health Care Services in Health Service Units for the Directors of Sub-District Health Promoting Hospitals in Udon Thani Province

ศศิธร นิลหมื่นไวย¹, นครินทร์ ประสทธิ¹, พีรยัท แสงตรีสุ², ภูวนาถ ศรีสุธรรม^{3*}, สุพัฒน์ กองศรีมา², พิตยา ธรรมวงศา²
Sasithorn Ninmuenwai¹, Nakarin Prasit¹, Peerayat Saengtreesu², Puwanart Sresutham^{3*}, Supat Kongsrima²,
Pittaya Thammawongsa²

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความฉลาดองค์กรรวมและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 195 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ค่าความเที่ยงของเครื่องมือทั้งชุดเท่ากับ 0.974 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่าภาพรวมความฉลาดองค์กรรวมและองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ ($r = 0.793$, $p\text{-value} < 0.001$; $r = 0.802$, $p\text{-value} < 0.001$ ตามลำดับ) โดยพบว่าตัวแปรที่สามารถรวมกันพยากรณ์การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ องค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการมีแบบแผนความคิด ความฉลาดองค์กรรวมด้านความฉลาดทางอารมณ์ องค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ความฉลาดองค์กรรวมด้านความฉลาดทางดิจิทัล และความฉลาดองค์กรรวมด้านความฉลาดทางศีลธรรมและจริยธรรม ได้ร้อยละ 74.6 ($R^2\text{adj} = 0.746$) จากผลการศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรวางแผนพัฒนาศักยภาพผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งด้านความฉลาดองค์กรรวมและองค์กรแห่งการเรียนรู้ผ่านการจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพและการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างหน่วยงาน เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความฉลาดองค์กรรวม องค์กรแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

Citation:

Ninmuenwai S, Prasit N, Saengtreesu P, Sresutham P, Kongsrima S, Thammawongsa P. Development of quality and standards of primary health care services in health service units for the directors of Sub-District Health Promoting Hospitals in Udon Thani Province. Health Sci J Thai 2025; 7(2): 51-59. (in Thai); <https://doi.org/10.55164/hsjt.v7i2.272236>

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 40002

² สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี 41000

³ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น 40000

¹ Faculty of Public Health, Khon Kaen University, 40002, Thailand

² Udon Thani Provincial Public Health Office, 41000, Thailand

³ Khon Kaen Provincial Administration Organization, 40000, Thailand

Abstract

This cross-sectional analytical study aimed to examine the effects of holistic intelligence and learning organization Attributes on primary healthcare service quality standard development among directors of Sub-district Health Promoting Hospitals in Udon Thani Province. The samples comprised 195 directors selected through simple random sampling. The research instrument underwent content validity verification with a reliability coefficient of 0.974. Data analysis employed descriptive statistics, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple linear regression analysis. The research results revealed that holistic intelligence and learning organization attributes demonstrated strong positive correlations with primary healthcare service quality standard development ($r = 0.793$, $p\text{-value} < 0.001$; $r = 0.802$, $p\text{-value} < 0.001$, respectively). The regression model identified five significant predictors accounting for 74.6% of variance in primary healthcare service quality standard development ($R^2\text{adj} = 0.746$) learning organization's mental models, emotional intelligence, team learning, digital intelligence, and moral-ethical intelligence. Based on these findings, relevant agencies should implement comprehensive competency development plans for Sub-district Health Promoting Hospital directors that enhance both holistic intelligence dimensions and learning organization capabilities through structured professional development initiatives and inter-organizational learning networks to elevate primary healthcare service quality standards more effectively.

Keywords: Holistic intelligence, Learning organization, Development of quality and standards of primary health care services, Directors of sub-district health promoting hospitals

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และเป็นธรรม กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดนโยบายกระจายอำนาจการบริหารจัดการเพื่อให้หน่วยบริการสุขภาพระดับพื้นที่ โดยเฉพาะโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ สำนักงานสนับสนุนระบบสุขภาพปฐมภูมิได้จัดทำคู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการปฐมภูมิ พ.ศ. 2566 โดยพัฒนาจากเกณฑ์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลติดดาว มีเกณฑ์การประเมิน 8 ด้าน⁽²⁾ ประกอบด้วย 1) ด้านระบบบริหารจัดการ 2) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 3) ด้านสถานที่ตั้งหน่วยบริการ อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม 4) ด้านระบบสารสนเทศ 5) ด้านระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ 6) ด้านระบบห้องปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุข 7) ด้านการจัดบริการเภสัชกรรมและงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ และ 8) ด้านระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ ในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพ

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นผู้บริหารระดับต้นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ โดยต้องบริหารจัดการองค์กร พัฒนา

คุณภาพบริการ บริหารทรัพยากรบุคคล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ท่ามกลางความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี รวมถึงความคาดหวังที่เพิ่มขึ้นของประชาชน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จึงต้องมีทักษะด้านการบริหารจัดการที่ครอบคลุม โดยเฉพาะความฉลาดองค์กรวม (Holistic intelligence) ซึ่งเป็นการบูรณาการความฉลาดหลายด้านเพื่อการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 1) ความฉลาดทางอารมณ์⁽³⁾ 2) ความฉลาดทางศีลธรรมและจริยธรรม⁽⁴⁾ 3) ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค⁽⁵⁾ 4) ความฉลาดทางสังคม⁽⁶⁾ 5) ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์⁽⁷⁾ และ 6) ความฉลาดทางดิจิทัล⁽⁸⁾ นอกจากทักษะส่วนบุคคล ลักษณะองค์กรยังมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ โดยเฉพาะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ผ่านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพ เทคโนโลยี และความคาดหวังของผู้รับบริการ องค์กรแห่งการเรียนรู้เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากร การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ การคิดค้นนวัตกรรม และการทำงานร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายด้านคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน ประกอบด้วย 5 ด้าน⁽⁹⁾ 1) การเป็นบุคคลรอบรู้ 2) การ

มีแบบแผนความคิด 3) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) การคิดอย่างเป็นระบบ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี มีหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่ระดับอำเภอจำนวน 20 อำเภอ ซึ่งประกอบด้วย โรงพยาบาลชุมชน สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งสิ้น 207 แห่ง มีผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 207 คน ครอบคลุมทั้งพื้นที่เมืองและชนบท โดยมีนโยบายการดำเนินงานการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ อย่างไรก็ตามเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวเป็นแนวทางใหม่ และเพิ่งมีการนำมาใช้เป็นแนวทางประเมินในปัจจุบัน จึงทำให้ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องต้องทำการศึกษาและนำมาปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แม้ว่าจะมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิในหลายวิชาชีพ แต่ยังไม่มีการศึกษาการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุดรธานี การศึกษาครั้งนี้จึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าว และนำผลการศึกษามาใช้ในการวางแผนพัฒนาศักยภาพผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมทั้งยกระดับคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้นเพื่อแก้ปัญหาด้านสาธารณสุขในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความฉลาดองค์กรรวมและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี
- 2) เพื่อศึกษาความฉลาดองค์กรรวมและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี
- 3) เพื่อศึกษาระดับความฉลาดองค์กรรวม ระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้และระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี

วิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical research) ในประชากรคือ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี จำนวน 207 ตัวอย่างใช้สูตรสำหรับการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอน (Stepwise multiple linear regression analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานของ Cohen⁽¹⁰⁾ คำนวณได้จากสูตรดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{\lambda(1-R^2_{Y.A.B})}{R^2_{Y.A.B} - R^2_{Y.A.}} + w$$

$R^2_{Y.A.B}$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Full model ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้ได้นำค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรจาก สาธิต คงหา, นครินทร์ ประสิทธิ์ และสุพรรณ กองศรีมา⁽¹¹⁾ ซึ่งเป็นงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันและมีพื้นที่ใกล้เคียงกันในการทำวิจัยครั้งนี้ ซึ่งได้ค่า $R^2_{Y.A.B}$ มีค่าเท่ากับ 0.565

$R^2_{Y.A.}$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุสำหรับ Reduce model ($R^2_{Y.A.B} - R^2_{Y.B.}$) มีค่าเท่ากับ 0.544

$R^2_{Y.B.}$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่เปลี่ยนแปลง (Change) เมื่อไม่มีตัวแปรที่ต้องการทดสอบ มีค่าเท่ากับ 0.021

λ คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนตัวแปรอิสระและอำนาจการทดสอบ

w คือ จำนวนตัวแปรอิสระนอกเหนือจากตัวแปรที่ต้องการทดสอบ

จากการคำนวณตัวอย่างโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุถดถอยของตัวแปรจากการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 162 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยจับสลากแบบไม่ใส่คืน และเพื่อป้องกันการสูญเสียข้อมูลจากการไม่ตอบกลับแบบสอบถาม จึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 20 รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 195 คน

เครื่องมือวิจัย และคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 9 ข้อ⁽¹²⁾ ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพสมรส 4) ระดับการศึกษา 5) ตำแหน่งวิชาชีพ 6) ตำแหน่งวิชาการ 7) รายได้ 8) ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และ 9) การเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดองค์กรรวม โดยพัฒนามาจากแนวคิด⁽³⁻⁸⁾ จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านความฉลาดทาง 2) ด้านความฉลาดทางศีลธรรมและจริยธรรม 3) ด้านความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค 4) ด้านความฉลาดทางสังคม 5) ด้านความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์ และ 6) ด้านความฉลาดทางดิจิทัล ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยพัฒนามาจากแนวคิด⁽⁹⁾ จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ 2) ด้านการมีแบบแผนความคิด 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และ 5) ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการ

พัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดอุดรธานี โดยพัฒนาจากคู่มือคุณภาพมาตรฐานบริการปฐมภูมิ พ.ศ.2566⁽²⁾ จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านระบบบริหารจัดการ 2) ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 3) ด้านสถานที่ตั้งหน่วยบริการ อาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม 4) ด้านระบบสารสนเทศ 5) ด้านระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ 6) ด้านระบบห้องปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุข 7) ด้านการจัดบริการเภสัชกรรมและงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ และ 8) ด้านระบบการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ โดยส่วนที่ 2 ถึง ส่วนที่ 4 ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีคำตอบให้เลือกตอบ 5 ระดับ (5, 4, 3, 2, 1) มีระดับการวัดเป็นช่วงสเกล (Interval scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ของ Likert⁽¹³⁾

คุณภาพของเครื่องมือผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา ทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.66 และได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดหนองคายที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช แบบสอบถามด้านความฉลาดองค์กรรวม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.859 ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.944 และด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.970 และเมื่อรวมแบบสอบถามทั้งหมด มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.974

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และนำหนังสือจากคณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เข้าพบนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอุดรธานีและผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถาม โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย รายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูลและลงนามในหนังสือขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 23 ตุลาคม 2567 ถึง 20 พฤศจิกายน 2567

การแปลผล

การแปลผลคะแนนระดับความฉลาดองค์กร ระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ และระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยนำมาจัดระดับเป็น 5 ระดับ ซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย⁽¹⁴⁾

ดังนี้ ระดับมากที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 4.50 - 5.00 คะแนน ระดับมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 3.50 - 4.49 คะแนน ระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเท่ากับ 2.50 - 3.49 คะแนน ระดับน้อย มีค่าคะแนนเท่ากับ 1.50 - 2.49 คะแนน ระดับน้อยที่สุด มีค่าคะแนนเท่ากับ 1.00 - 1.49 คะแนน สำหรับเกณฑ์การแบ่งระดับความสัมพันธ์จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (r) มีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1⁽¹⁵⁾

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด และสถิติอนุมาน ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงเส้นแบบขั้นตอน

จริยธรรมในการวิจัยในมนุษย์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2567 เลขที่ HE672181 ข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัยจะถูกเก็บเป็นความลับ ปกปิดรายชื่อและข้อมูลจะถูกทำลายภายใน 1 ปีหลังเสร็จสิ้นการศึกษา โดยนำเสนอผลการวิจัยเป็นภาพรวมไม่ได้ระบุตัวบุคคล

ผลการศึกษา

คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 60 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 58 โดยมีอายุเฉลี่ย 48.97 ปี (S.D. = 5.45ปี) อายุต่ำสุด 37 ปี อายุสูงสุด 59 ปี ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 84.1 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 84.1 มีตำแหน่งนักวิชาการสาธารณสุขมากที่สุด จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 มีรายได้เฉลี่ย จำนวน 49,998 บาท (S.D. = 7,226.44 บาท) มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 1-10 ปี 175 คน คิดเป็นร้อยละ 89.7 ค่าเฉลี่ย 5.87 ปี (S.D. = 4.29; Min-Max: 1-21 ปี) และส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 67.2 และส่วนใหญ่มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิ จำนวน 1 - 2 ครั้ง จำนวน 89 คน

ระดับความฉลาดองค์กรรวมกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

เมื่อพิจารณาระดับความฉลาดองค์กรรวม พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.26 (S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความฉลาดทางศีลธรรมและจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.35 (S.D. = 0.57) รองลงมาคือ ความฉลาดทางสังคม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.33 (S.D. = 0.54) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความฉลาดทางอารมณ์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.17 (S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ความฉลาดทางดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.22 (S.D. = 0.57)

ระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้กับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

เมื่อพิจารณาระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.28 (S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.30 (S.D. = 0.52) รองลงมาคือด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.30 (S.D. = 0.55) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D. = 0.57) รองลงมาคือด้านการมีแบบแผนความคิด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.27 (S.D. = 0.55)

ระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิที่ของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

เมื่อพิจารณาระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.26 (S.D. = 0.49) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านระบบบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.32 (S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านสถานที่ตั้งหน่วย บริการ อาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.30 (S.D. = 0.56) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านระบบห้องปฏิบัติการด้านการแพทย์และสาธารณสุข อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.12 (S.D. = 0.68) รองลงมาคือ ด้านระบบป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.20 (S.D. = 0.63)

ความฉลาดองค์กรรวมและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ภาพรวมความฉลาดองค์กรรวมและองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ระดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

($r = 0.793$, $p\text{-value} < 0.001$; $r = 0.802$, $p\text{-value} < 0.001$) ตามลำดับ รวมทั้งพบว่าความสัมพันธ์ของความฉลาดองค์กรรวมแต่ละด้านกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริการสุขภาพปฐมภูมิในระดับปานกลาง ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ ($r = 0.680$, $p\text{-value} < 0.001$) ความฉลาดทางศีลธรรมและจริยธรรม ($r = 0.695$, $p\text{-value} < 0.001$) ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค ($r = 0.633$, $p\text{-value} < 0.001$) ความฉลาดทางสังคม ($r = 0.663$, $p\text{-value} < 0.001$) ความฉลาดในการริเริ่มสร้างสรรค์ ($r = 0.581$, $p\text{-value} < 0.001$) และความฉลาดทางดิจิทัล ($r = 0.637$, $p\text{-value} < 0.001$) และพบว่าความสัมพันธ์ขององค์กรแห่งการเรียนรู้แต่ละด้านกับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริการสุขภาพปฐมภูมิในระดับสูง ได้แก่ การมีแบบแผนความคิด ($r = 0.717$, $p\text{-value} < 0.001$) การคิดอย่างเป็นระบบ ($r = 0.707$, $p\text{-value} < 0.001$) และองค์กรแห่งการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริการสุขภาพปฐมภูมิในระดับปานกลาง ได้แก่ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ($r = 0.703$, $p\text{-value} < 0.001$) การเป็นบุคคลรอบรู้ ($r = 0.683$, $p\text{-value} < 0.001$) และการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ($r = 0.681$, $p\text{-value} < 0.001$)

ความฉลาดองค์กรรวมและองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจังหวัดอุดรธานี

เมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบข้อมูลการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิของจังหวัดอุดรธานี ชัยภูมิ โดยทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นโดยใช้ Kolmogorov-Smirnov test พบข้อมูลเชิงอันดับมีการแจกแจงเป็นโค้งปกติ ($p\text{-value} = 0.200$) พบการกระจายตัวของข้อมูลซึ่งมีค่ามากกว่า 0.05 ตามที่กำหนดไว้ และการทดสอบตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง ตรวจสอบความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ของตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวมีค่าคงที่ ตัวแปรไม่มีปัญหาความสัมพันธ์อัตโนมัติ จากทดสอบค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระต่อกันทดสอบโดยค่า Durbin Watson เท่ากับ 1.628 ซึ่งอยู่ระหว่างค่ามาตรฐาน และมีรายละเอียดผลการศึกษาดังตารางที่ (Table) 1

อภิปรายผล

การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริการสุขภาพปฐมภูมิ มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ โดยคำนึงถึงบริบททางสังคม วิถีชีวิต และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพของประชาชนได้อย่างเหมาะสม ผลการศึกษาพบว่าระดับการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการบริการสุขภาพปฐมภูมิของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุดรธานี

Table 1 Stepwise multiple regression analysis development of quality and standards of primary health care services in health service units for the directors of sub-district health promoting hospitals in Udon Thani Province

Factor	B	95%CI		SE	Beta	T	p-value	R	R ²	R ² adj	R ² change
		lower	Upper								
1. Structured thinking	0.208	0.113	0.303	0.048	0.232	4.310	<0.001	0.717	0.514	0.511	-
2. Emotional intelligence	0.203	0.132	0.273	0.036	0.276	5.650	<0.001	0.808	0.653	0.650	0.140
3. Team learning	0.224	0.133	0.315	0.046	0.249	4.849	<0.001	0.840	0.705	0.701	0.052
4. Digital intelligence	0.163	0.080	0.245	0.042	0.187	3.887	<0.001	0.859	0.738	0.732	0.032
5. Moral and ethical Intelligence	0.122	0.029	0.216	0.047	0.142	2.574	0.011	0.864	0.746	0.740	0.009
Constant 0.345, F = 111.287, p-value <0.001, R = 0.864, R ² = 0.746, R ² adj = 0.740											

อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ระบบบริหารจัดการ และสถานที่ตั้งหน่วยบริการ ซึ่งสะท้อนถึงศักยภาพของผู้บริหารในการขับเคลื่อนคุณภาพบริการ สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิหลังถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในระดับมาก⁽¹⁶⁾ ภาพรวมการพัฒนาองค์กรแห่งความรู้ด้านสุขภาพของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อยู่ในระดับมาก⁽¹⁷⁾ และพบว่า การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการให้บริการสุขภาพปฐมภูมิในหน่วยบริการสุขภาพของผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อยู่ในระดับมาก⁽¹⁸⁾ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมินั้นมีการพัฒนาจากเกณฑ์รูปแบบเดิม จากการพัฒนาเกณฑ์โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพดีด้าว ทำให้มีโครงสร้างในการบริหารจัดการเป็นพื้นฐาน ทำให้สามารถพัฒนาจากมาตรฐานเดิม และปรับเข้าสู่มาตรฐานใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยบทบาทของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีความฉลาดองค์กร ซึ่งเป็นความสามารถในการบูรณาการทักษะที่หลากหลายในการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้งการรับรู้และเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และการตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักจริยธรรมและคุณธรรม สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ภาพรวมปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์มีผลต่อสมรรถนะผู้บริหารของผู้บริหารของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อยู่ในระดับมาก⁽¹¹⁾ ภาพรวมความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง⁽¹⁹⁾ และภาพรวมความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับ

งานของพยาบาลในโรงพยาบาลแห่งประชาชนตำบล สาธารณรัฐประชาชนจีน อยู่ในระดับต่ำ⁽²⁰⁾ เนื่องจากการบริหารงานต้องอาศัยการประสานงานกับบุคลากรหลายวิชาชีพและภาคีเครือข่าย รวมถึงการให้บริการประชาชนที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม ผู้อำนวยการที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงสามารถจัดการอารมณ์ สร้างแรงจูงใจ และบริหารทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพบริการและแก้ไขความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ความฉลาดทางดิจิทัลเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้ผู้นำสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิ เช่น ระบบเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์ การนัดหมาย และการติดตามประเมินผล เพื่อพัฒนาระบบงาน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ และปรับปรุงคุณภาพบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมการสื่อสารและการจัดการความรู้ภายในองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดและการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า การรู้หนังสือดิจิทัลและทักษะทางดิจิทัลมีผลต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในเชิงวิชาการและการทำงาน⁽²¹⁾ สมรรถนะผู้บริหารด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิหลังถ่ายโอนภารกิจโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอยู่ในระดับมาก⁽¹⁶⁾ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับความรอบรู้ด้านสุขภาพดิจิทัล อยู่ในระดับสูง⁽²²⁾ และสมรรถนะสารสนเทศและดิจิทัลทางการพยาบาลของผู้บริหารทางการพยาบาลระดับต้นในโรงพยาบาลตติยภูมิที่ อยู่ในระดับมาก⁽²³⁾ เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพปฐมภูมิต้องดำเนินการบนพื้นฐานของหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล ผู้อำนวยการต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจเชิงจริยธรรมอยู่เสมอ เช่น การจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด การรักษาความลับของผู้ป่วย การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค และการบริหารงานด้วยความโปร่งใส ผู้อำนวยการที่มีความฉลาดทางศีลธรรมและจริยธรรมจะสามารถ

ตัดสินใจบนพื้นฐานของหลักการที่ต้อง ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคลากร และสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาจากชุมชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพบริการให้เป็นที่ยอมรับและไว้วางใจจากประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ความฉลาดทางศีลธรรม และจริยธรรมมีผลต่อการปฏิบัติงาน สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานด้านการยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรมของบุคลากร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลภายหลังการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในระดับมากที่สุด⁽²⁴⁾ ความฉลาดทางจริยธรรมกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลห้องผ่าตัดในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ อยู่ในระดับมากที่สุด⁽²⁵⁾ และองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาองค์กรยุคใหม่ที่มีมุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระบบบริการสุขภาพปฐมภูมิที่ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ความต้องการของผู้รับบริการ และมาตรฐานการดูแลสุขภาพที่มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการมีแบบแผนความคิด มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ เพราะแบบแผนความคิดเป็นฐานรากสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาองค์กร เนื่องจากเป็นกรอบความคิดที่หล่อหลอมวิธีการมองโลก การตัดสินใจ และการกระทำของบุคลากร ทั้งนี้ในบริบทของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล การมีแบบแผนความคิดที่เปิดกว้าง ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้บุคลากรเข้าใจและยอมรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิได้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ภาพรวมการรับรู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอยู่ในระดับมาก⁽²⁶⁾ ภาพรวมองค์การแห่งการเรียนรู้กับการปฏิบัติงานตามชีวิตวิถีใหม่ สำหรับพยาบาลในสถานการณ์การระบาดของ COVID-19 อยู่ในระดับมาก⁽²⁷⁾ องค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการมีแบบแผนความคิดมีผลต่อการปฏิบัติงาน และองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีมเป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า คุณลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงพยาบาลมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุในทางบวกกับคุณภาพการบริการและการเรียนรู้แบบทีม และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีส่วนสำคัญในการปรับปรุงการทำงานร่วมกันของทีมในด้านบริการสุขภาพ ร้อยละ 26⁽²⁸⁾ การแทรกแซงเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสถานบริการ

สุขภาพ⁽²⁹⁾ ซึ่งองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีผลต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิเป็นงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่าย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และมุมมองที่หลากหลาย นำไปสู่การพัฒนาแนวทางการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และสร้างนวัตกรรมในการให้บริการ มีความสำคัญเป็นพิเศษในบริบทของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เนื่องจากเป็นหน่วยบริการที่มีบุคลากรจำกัดแต่ต้องให้บริการที่หลากหลาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำงานร่วมกันเป็นทีมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ลดความซ้ำซ้อน และเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร นอกจากนี้ การเรียนรู้เป็นทีมยังช่วยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิ

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน จำเป็นต้องมุ่งเน้นสองมิติหลัก ได้แก่ การพัฒนาความฉลาดองค์กรรวมของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับบุคคล ควรเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ ดิจิทัล และศีลธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและสร้างความเชื่อมั่นแก่ชุมชน ส่วนในระดับองค์กร ควรสนับสนุนวัฒนธรรมการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากร และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยบริการ โดยดำเนินการภายใต้แผนพัฒนาคุณภาพที่บูรณาการและการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงบริบทพื้นที่ ทรัพยากร และความต้องการของประชาชนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อระบบสุขภาพปฐมภูมิโดยการศึกษานี้มีข้อจำกัดในส่วน of ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จำกัดเฉพาะผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 195 คน ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมบริบทที่หลากหลายของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั่วประเทศ ทำให้ผลการศึกษาอาจไม่สามารถสรุปไปยังกลุ่มประชากรทั้งหมดได้อย่างสมบูรณ์ และการศึกษาเป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง ซึ่งเก็บข้อมูลในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ส่งผลให้ไม่สามารถสะท้อนการเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบในระยะยาวได้ เนื่องจากบริบทขององค์กรอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยทางนโยบาย ทรัพยากร หรือการบริหารจัดการของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในช่วงเวลาต่าง ๆ รวมถึงความเป็นไปได้ของอคติในการตอบแบบสอบถามจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ซึ่งอาจเกิดจากความต้องการนำเสนอองค์กรในแง่ดีหรือทัศนคติส่วนบุคคล ส่งผลต่อความแม่นยำของข้อมูลที่ได้รับ ดังนั้น ควรพิจารณาข้อจำกัดเหล่านี้ในการแปลผลและนำไปใช้ รวมถึงเสนอให้มีการ

ศึกษาในอนาคตที่ขยายขนาดกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาในระยะยาว และใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ลточดีในการตอบแบบสอบถามเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการศึกษา

การนำผลวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะ

1) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดควรส่งเสริมการพัฒนาความฉลาดองค์กรของผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยเฉพาะในด้านความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางดิจิทัล และความฉลาดทางศีลธรรมและจริยธรรม ผ่านการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างระบบพี่เลี้ยงและการสอนงาน เพื่อพัฒนาทักษะการบริหารจัดการที่จำเป็น นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีการประเมินและติดตามระดับความฉลาดองค์กรอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งจัดทำแผนพัฒนารายบุคคลที่สอดคล้องกับผลการประเมิน เพื่อให้ผู้อำนวยการสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานบริการสุขภาพปฐมภูมิได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดควรส่งเสริมการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะในด้านการมีแบบแผนความคิดและการเรียนรู้เป็นทีม ผ่านการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรและการอบรมอย่างต่อเนื่อง ควรสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่ เพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีและสนับสนุนปัจจัยในการบริหาร เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในองค์กร สำหรับการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการส่งเสริมบทบาทของผู้อำนวยการในด้านการบริหารและการสร้างบรรยากาศองค์กร เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. National Economic and Social Development Council. The 13th National Economic and Social Development Plan (2023–2027). Bangkok: Office of the Prime Minister; 2022.
2. Office of Primary Health System Support. Standard quality manual Primary health services 2023. Bangkok: Office of the War Veterans Organization Printing Affairs under Royal Patronage; 2023.
3. Goleman D. Working with emotional intelligence. New York: Bantam Books; 1998.
4. Lennick D, Kiel F. Moral intelligence 2.0: Enhancing business performance and leadership success in turbulent times. Upper Saddle River (NJ): Prentice Hall; 2011.

5. Stoltz PG. Adversity quotient: Turning obstacles into opportunities. New York: John Wiley & Sons; 1997.
6. Albrecht K. Social intelligence: The new science of success. San Francisco: Jossey-Bass A Wiley Imprint; 2006.
7. Torrance EP. Teaching for creativity. In: Frontiers of creativity research: Beyond the basics. 1987; 189–215.
8. Park Y. DQ Global Standards Report 2019: Common framework for digital literacy, skills and readiness [Internet]. DQ Institute; 2019 [cited 2024 Jun 8]. Available from: <https://www.dqinstitute.org/wpcontent/uploads/2019/03/DQ%20Global%20Standards%20Report2019.pdf>
9. Senge PM. The fifth discipline: The art and practice of the learning organization. New York: Currency Doubleday; 1990.
10. Cohen J. Statistical power analysis for the behavior sciences. 2nd ed. Hillsdale (NJ): Lawrence Erlbaum; 1988.
11. Kongha S, Prasit N, Kongsrima S. Human resource management and emotional intelligence affecting the performance of directors of subdistrict health promotion hospitals in Udon Thani Province [Independent Study]. Khon Kaen: Graduate School, Khon Kaen University; 2024.
12. Schermerhorn R, Hunt G, Osborn N. Organizational behavior. New York: John Wiley & Sons; 2003.
13. Likert R. The human organization: Its management and value. New York: McGraw-Hill; 1967.
14. Chansuwan S, Buathuan S. Social science research regulations. Khon Kaen: Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University; 2004.
15. Elifson KW, Runyon RP, Haber A. Fundamentals of social statistics. 2nd ed. New York: McGraw-Hill; 1990.
16. Sresutham P, Prasit N, Yotha N. Executive competencies and organizational climate affecting the development of quality and standard of primary health care services after mission transfer of sub-district health

- promoting hospitals among directors in Khon Kaen Provincial Administration Organization. *Health Sci J Thailand*. 2024;6(4):49–56.
17. Kuppattipattamakul N, Prasit N, Thummawongsa P. Key success factors and administrative factors affecting the health literate organization development for sub-district health promoting hospitals. *Health Sci J Thailand*. 2024;6(4):1–9.
18. Heebkaew J. Leadership Aesthetic Skills and Success Factors Affecting Quality Development and Primary Health Service Standards in Health Service Units of Tambon Health Promoting Hospital Directors in Buriram Province [Independent Study, Master of Public Health in Public Health Administration]. Khon Kaen: Graduate School, Khon Kaen University; 2024.
19. Aramlertmongkol M, Baramee C. Factors affecting job performance of professional nurses at territory 6 regional hospitals. *J Fac Nurs Burapha Univ*. 2022;15(3):16–26.
20. Wei Li M, Supamanee T, Chitpakdee B. Emotional Intelligence and Work-related Stress of Nurses in the People's Hospitals of Dali, the People's Republic of China. *Nurs J CMU*. 2020;47(2):476–85.
21. Park Y. DQ Global Standards Report 2019: Common framework for digital literacy, skills, and readiness [Internet]. DQ Institute; 2019 [cited 2024 Jun 8]. Available from: <https://www.dqinstitute.org/wp-content/uploads/2019/03/DQGlobalStandardsReport2019.pdf>.
22. Chinwatn SR, Jaikaew W, Kongka J, Nilnate N, Hengboriboonpong P. Digital health literacy of public health workers in the health service system. *J Health Environ Stud*. 2024;9(1):63–70.
23. Angkoonphakwat M, Phornaree P, Singhchangchai PN. Nursing informatics and digital competencies of first-line nurse managers in tertiary level hospitals. *J Fac Nurs Burapha Univ*. 2022;30(1):113–25.
24. Wijitcheu K. Core competencies in the performance of personnel at sub-district health promoting hospitals after the mission transfer to Khon Kaen Provincial Administrative Organization. *PAAT J*. 2024; 6(1): 63–80.
25. Raksamani A, Aungsuroch Y. Job characteristics, moral quotient and job performance of perioperative nurses, governmental university hospitals. *Kuakarun J Nurs*. 2011;18(1):22–38.
26. Pisorom A, Thanapop S. The learning organization perception of the sub-district health promoting hospital personnel, Chumphon province. *Public Health J Burapha Univ*. 2018;13(2):17–26.
27. Patthum S. Relationship between learning organization and work operation according to the new normal life of nurses in the COVID-19 epidemic situation of Lerdsin Hospital, Bangkok. *J Soc Sci Res*. 2021;12(2):1–16.
28. Alexander ES, White AA, Varol A, Appel K, Lieneck C. Team- and problem-based learning in health services: A systematic literature review of recent initiatives in the United States. *Educ Sci*. 2024; 14(5): 515.
29. Buljac-Samardzic M, Doekhie KD, van Wijngaarden JDH. Interventions to improve team effectiveness within health care: A systematic review of the past decade. *Hum Resour Health*. 2020;18(2).2